

Betreft: Schriftelijk Overleg Bedrijfslevenbeleid (13 oktober)

Amsterdam, 8 oktober 2020

Geachte Kamerleden,

De Covid-19-pandemie heeft grote impact op bedrijven en werkenden in wereldwijde productieketens. Deze tijden maken nog eens duidelijk dat maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) de norm moet zijn. Het MVO Platform vraagt daarom graag uw aandacht voor het MVO-beleid van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK), in de aanloop naar het Schriftelijk Overleg Bedrijfslevenbeleid op 13 oktober.

Ambitieniveau Economische Zaken en Klimaat

De staatssecretaris van EZK is samen met de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking verantwoordelijk voor het MVO-beleid van het kabinet. Uit de Transparantiebenchmark 2019 blijkt dat het slecht is gesteld met verantwoord ondernemen in Nederland: slechts 22 procent van de bijna 500 grootste bedrijven in Nederland zegt zich te 'conformereren' aan de OESO-richtlijnen.¹ De helft van de onderzochte bedrijven behaalde zelfs een nulscore voor hun maatschappelijke verslaggeving. De kabinetsdoelstelling dat 90 procent van de grote bedrijven in Nederland in 2023 de OESO-richtlijnen onderschrijft is daarmee ver uit zicht.

Desondanks is het ambitieniveau van EZK op het gebied van MVO al jaren bijzonder laag: het ministerie reikt de Kristalprijs uit, laat de Transparantiebenchmark uitvoeren en ontwikkelt een 'IMVO-brochure' voor de website van de RVO.² Hiermee zet het ministerie bijna uitsluitend in op het *voorlichten* en *verleiden* van bedrijven om verantwoord te ondernemen en laat het grotendeels na om MVO te bevorderen middels het stellen van *voorwaarden* en het *verplichten* van naleving van MVO-normen ('de vier V's'). Terwijl het ministerie van Buitenlandse Zaken werkt aan een herziening van het internationaal MVO-beleid, blijft onduidelijk wat het ministerie van EZK wil doen om de naleving van MVO-normen door bedrijven te verbeteren. Het in september uitgekomen SER-advies 'Samen naar duurzame ketenimpact' adviseert het kabinet om een combinatie van vrijwillig MVO-beleid en MVO-wetgeving in te voeren en doet een sterke aanbeveling om werk te maken van beleidscoherentie op het gebied van MVO.³ In de reactie op het SER-advies over internationaal MVO en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (de SDG's) erkent het kabinet dat er wat betreft beleidscoherentie 'nog belangrijke stappen gezet kunnen worden'. Onduidelijk is hoe EZK hieraan werkt.⁴

- ➔ Erkent de staatssecretaris dat het aandeel bedrijven dat in de Transparantiebenchmark aangeeft de OESO-richtlijnen te onderschrijven zeer laag is en dat er een versnelling moet plaatsvinden om de doelstelling van 90 procent in 2023 te behalen?
- ➔ Welke additionele maatregelen wil de staatssecretaris nemen om deze 90-procentsdoelstelling te behalen? Hoe betreft de staatssecretaris hierbij het advies van de SER, waarin werkgevers en werknemers het kabinet adviseren ook dwingende beleidsmaatregelen gericht op *voorwaarden* en *verplichten* te gebruiken?³
- ➔ Welke plannen heeft de staatssecretaris om beleidscoherentie op het vlak van MVO te verbeteren, in lijn met de aanbevelingen van de SER?³

Voorwaarden bij steunpakketten

Een belangrijk middel waarmee de overheid maatschappelijk verantwoord ondernemen door bedrijven kan bevorderen is het stellen van voorwaarden aan bedrijven die in aanmerking willen komen voor overheidssteun, zoals het onderschrijven en naleven van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen. Het ministerie van EZK geeft al lange tijd aan 'te onderzoeken' of en hoe MVO-voorwaarden gehanteerd kunnen worden bij bestaande financieringsinstrumenten voor bedrijven. In het SO Bedrijfslevenbeleid in april 2020⁵ schreef het kabinet dat de RVO dit onderzoek uitvoert en voor de zomer een selectie van geschikte instrumenten zou presenteren aan het ministerie. Het goede voorbeeld bestaat al: de RVO stelt MVO-voorwaarden bij financieringsinstrumenten van het ministerie

van Buitenlandse Zaken. Bovendien verzocht de Tweede Kamer het kabinet al in 2013 om rijksbrede MVO-voorwaarden te hanteren (aangenomen motie-Sjoerdsma).⁶

- ➔ Hoe staat het met het onderzoek van de RVO?
- ➔ Wanneer neemt het ministerie een besluit en begint het met de daadwerkelijke invoering van deze MVO-voorwaarden?
- ➔ Kan het ministerie van EZK toelichten hoe het staat met de uitvoering van de motie-Sjoerdsma?⁹

In mei 2020 stemde de Kamer in met de motie-Segers over het onderzoeken van mogelijke voorwaarden over verantwoorde bedrijfsvoering bij staatssteun, inclusief maatschappelijk verantwoord ondernemen.⁷ Het kabinet heeft echter aangegeven geen enkele aandacht te willen besteden aan maatschappelijk verantwoord ondernemen in de derde ronde steunpakketten voor bedrijven.⁸ Dat is opmerkelijk, omdat verschillende bedrijven met ernstige mensenrechtenschendingen en milieuschade in hun ketens tientallen miljoenen euro's steun hebben ontvangen van de Nederlandse overheid. Hieronder vallen ook bedrijven die tijdens de Covid-19-crisis op [onverantwoorde manier](#) zijn omgegaan met [leveranciers en arbeiders](#) in de keten, bijvoorbeeld door het annuleren of niet-betalen van al geproduceerde orders⁹, of tegen wie strafrechtelijke onderzoeken lopen vanwege corruptie.¹⁰

De [SER](#) en [OESO](#) hebben de Nederlandse overheid aanbevolen om MVO-voorwaarden bij staatssteun te overwegen en ook hoogleraar Karen Maas (Erasmus Universiteit Rotterdam) deed recent deze [oproep](#) in Trouw. Denemarken laat zien dat het kan: daar heeft de regering het onderschrijven van de *Guiding Principles on Business and Human Rights* van de Verenigde Naties (de UNGP's) als voorwaarde gesteld voor crisissteun.¹¹ Het vragen van bedrijven om deze MVO-normen te onderschrijven bij het aanvragen van steun is een belangrijke eerste stap, die geen uitvoeringsproblemen voor de overheid hoeft op te leveren bij het beoordelen van deze aanvragen.

- ➔ Wanneer rondt het ministerie het onderzoek uit de motie-Segers af? Kan de Kamer hierover een brief verwachten?
- ➔ Kan het kabinet toezeggen bij volgende steunpakketten het hanteren van MVO-voorwaarden te overwegen en de uitkomst hiervan met de Kamer te delen?

In tijden van crisis en herstel is het van groot belang dat het kabinet bevordert dat bedrijven verantwoord en duurzaam ondernemen, met respect voor mens, dier en milieu. Uiteraard zijn wij graag bereid tot een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

David Ollivier de Leth en Gisela ten Kate

Het MVO Platform is een netwerk van 24 Nederlandse maatschappelijke organisaties en vakbonden die pleiten voor een actieve rol van de overheid voor maatschappelijk verantwoord ondernemen.

¹ Zie [Transparantiebenchmark 2019](#).

² Zie Kamerbrief Staatssecretaris EZK over MVO, december 2019, [Kst. 26485-320](#).

³ SER, 2020, [Samen naar duurzame ketenimpact](#), p. 19.

⁴ Kabinetsreactie SER-advies 'Kansen pakken en risico's beheersen; Over de samenhang tussen de SDG's en IMVO', [Kst. 26485-332](#).

⁵ Verslag SO Bedrijfslevenbeleid (overige vragen), 29 april 2020, [Kst. 32673-417](#).

⁶ Motie-Sjoerdsma, december 2013, [Kst. 26485-171](#).

⁷ Motie-Segers, 28 mei 2020, [Kst. 35420-56](#).

⁸ Zie Kamerbrief Steun- en Herstelpakket, 28 augustus 2020, [Kst. 35420-105](#) en verslag debat Derde steunpakket voor bedrijven en werknemers ([24 september 2020](#)).

⁹ Uit gegevens van het [UWV](#) blijkt bijvoorbeeld dat grote kledingbedrijven met ernstige mensenrechtenschendingen in hun ketens steun ontvingen uit de NOW-1-regeling, waaronder C&A (7,0 miljoen euro), Primark (13,2 miljoen euro) en PVH, moederbedrijf van Calvin Klein en Tommy Hilfiger (13,4 miljoen euro).

¹⁰ Zie bijvoorbeeld [Damen Shipyards](#) (15,1 miljoen euro) en [Royal IHC](#) (een steunpakket van 325 miljoen euro en 8,5 miljoen euro uit NOW-1).

¹¹ Zie [Business & Human Rights Resource Centre](#), april 2020.